

Zoriana Petrova

*Regionální studia a mezinárodní obchod
Metropolitní univerzita Praha, Česká republika*

Iryna Lyubezna

Тернопільський національний економічний університет

KONKURENCESCHOPNOST EVROPSKÉ UNIE

Konkurenceschopnost je jedním z pojmů, který je hlavním tématem v otázce Evropské unie. Členské státy sledují své umístění v různých žebříčcích hodnocení konkurenceschopnosti, které srovnávají jejich vzájemné postavení i pozici vzhledem k celému světu. Toto postavení totiž znamená důležitý ukazatel jejich vyspělosti a efektivity politické a ekonomické situace v dané zemi.

V dnešní době není konkurenceschopnost v nadnárodní úrovni vnímána jako prosazení se na úkor ostatním, ale spíše schopnost kooperace. Důvodem je i neustále se rozšiřující globalizace. Stejně tak funkčnost Evropská unie je založena na spolupráci jejich členů, jejich vzájemných závazcích a vzájemném rozvoji vlastního potenciálu. Pro prosperitu všech členů je tak důležité i fungování celku jako systému, složeného z dílčích částí – to je základem konkurenceschopnosti EU. Aby se případné nedostatky v tomto systému odhalily včas a daly se vhodně řešit, je potřeba konkurenceschopnost průběžně měřit a hodnotit.

Samotná konkurenceschopnost však není tak jednoduše měřitelná, jak by se mohlo zdát, a to z několika důvodů. Jednak proto, že jde o komplexní a tedy obtížně definovatelný jev, mající tolik rozměrů, kolik má společnost sama. Totiž – konkurenceschopnost vychází ze stavu společnosti, která vlastně také zároveň určuje pravidla a metody jejího měření. Za další problém je možno označit specifčnost metod měření, které vlastně všechny vycházejí z euro-amerických hodnot, které jsou v porovnání s jinými kulturními oblastmi značně odlišné (vzhledem k odlišnému vývoji a kulturním hodnotám), což při posuzování těchto kulturně odlišných států značně znevýhodňuje jejich pozici. Proto se mnoho žebříčků snaží reflektovat vývoj společnosti a možné problémy při objektivě hodnocení odstraňovat.

Konkurenceschopnost je komplexní charakteristikou, která spojuje ekonomické, sociální a environmentální ukazatele. Tyto ukazatele jsou vzájemně závislé. Vysoká konkurenceschopnost státu je základem pro růst životního úrovně občanů, zlepšování kvality života.

Evropská unie prošla v poslední době výraznými změnami. Rozrostl se počet jejích členů. Zažila velký rozvoj i úpadek, což bylo důležitým impulsem pro větší zaměření na problematiku konkurenceschopnosti ekonomik států pro jejich zlepšení. V současném globalizovaném světě je totiž především neustálý vývoj předpokladem růstu konkurenceschopnosti.

Hlavní otázka je: Jak si aktuálně stojí EU v celosvětovém hodnocení konkurenceschopnosti?

Evropská unie je jako celek velmi konkurenceschopným subjektem. Jejím ideálním cílem je být co nejlepší ve všech oblastech – stará se o instituce, ekonomiku, své občany. Ve světě v současné době neexistuje žádný podobný ekonomický subjekt, který by sdružoval takové množství nezávislých států (aktuálně k dnešnímu datu celkem 28) a měl tak vysokou úroveň harmonizace politických, institucionálních a ekonomických činností. Od jiných subjektů se EU navíc odlišuje upřednostňováním politických a strategických cílů před ekonomickou efektivností. Péče o kvalitu života a prosperitu států by nebyla uskutečnitelná bez neustálého vývoje, který je hlavním předpokladem konkurenceschopnosti. Silná konkurence na vnitřním trhu EU zvyšuje i vnější

konkurenceschopnost EU. Jejím problémem je však pomalý rozhodovací proces a realizace opatření na národních úrovních.

V Evropské unii stojí problém s konkurenceschopností ale spíše na několika členských státech než na vlastním celku. V porovnání s USA si sice stojí hůře, pokud ale unii rozdělíme na jednotlivé členské státy, řada z nich dosahuje v celkových i jednotlivých ukazatelích lepších výsledků (především jsou to tedy skandinávské země).

Žádná ze zemí však nemůže být prohlášena za ideální model – každý stát má problémy v určitých oblastech. Například Finsko, jednička v konkurenceschopnosti mezi státy EU, se vyznačuje skvělou úrovní inovací, zdravotnictví a vzdělávání, avšak jeho problémem je nepružnost trhu práce.

Při hodnocení konkurenceschopnosti je nutné průběžně sledovat všechny oblasti, jak ty slabší tak silnější, neboť společnost funguje jako organismus, a tedy by měly pro jeho rozvoj správně fungovat všechny jeho části. Zásadní je tak identifikace klíčových slabých i silných stránek.

Nedá se říci, že by bylo nějaké ideální a univerzální řešení na zvýšení konkurenceschopnosti. Vždy záleží na konkrétních vstupních ekonomických, kulturních a sociálních podmínkách daného státu, od kterých se odvíjejí možnosti zlepšování v určitých oblastech. Otázkou tak je, jakým způsobem bude EU konkurenceschopnost členských států rozvíjet a jaká pro to nastaví pravidla. Ideálem by mělo být, jak zmínil Porter (1998), že stát (v tomto případě i EU) by měla být iniciátorem a vyzývatelem, který zapojené aktéry především motivuje. EU se doposud snažila působit na země pomocí vytváření strategií, avšak nakonec stejně vše leží na samotných členských státech.

Literatury

1. Malý, Jiří a kol. Rozdíly v konkurenceschopnosti mezi státy EU – předpoklady a bariéry jejich překonání: souhrnná publikace z vědeckopopularizační konference. 1. vyd. Brno: Newton College, 2014, 145 s. ISBN 978-808-7764-022. Dostupné z: http://www.eu-vyzkum.eu/pdf/OPVK_4_2014.pdf

2. Plchová, Božena. Konkurenceschopnost v mezinárodním prostředí: Vybrané aspekty postavení nových členských zemí EU. Acta oeconomica Pragensia: Vědecký sborník Vysoké školy ekonomické v Praze [online]. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2011, č. 2 [cit. 2014-09-27]. Dostupné z: <https://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=aop&pdf=328.pdf>

3. Evropská KOMISE. Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. In: [online]. 2010 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:CS:PDF>

4. Вплив глобалізації на розвиток обліку в країнах ЄС / Н.Г. Мельник, І.В. Любезна // Матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції “Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці”. – (Ужгород: УжНУ, 26-28 квітня 2010 р.). Ужгород, 2010. – С. 178-179.

